

УДК 311.21; 330.341; 314.7; 314.3; 338.001.36
№ державної реєстрації 0120U100924

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ
61166, м. Харків, проспект Науки, 9а
тел. (057)702-03-04, факс (057)702-07-17

ПОГОДЖЕНО

Заступник керівника (проректор з
науково-педагогічної роботи)
Харківського національного
економічного університету імені
Семена Кузнеця, к.е.н., професор
_____ Володимир ЄРМАЧЕНКО

2020.06.30

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Харківського національного
економічного університету імені
Семена Кузнеця,
д.е.н., професор

_____ Володимир ПОНОМАРЕНКО

2020.06.30

ЗВІТ

**КАФЕДРИ СТАТИСТИКИ І ЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ
ЗА 2019-2020 НАВЧАЛЬНИЙ РІК
ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНУ РОБОТУ
«СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ ТА МОДЕЛІ ОЦІНЮВАННЯ
Й ПРОГНОЗУВАННЯ ПОВЕДІНКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ
СИСТЕМ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ»**

Декан факультету
економічної інформатики

_____ Григорій КОЦ

Завідувач кафедри

_____ Олена РАЄВНСЬКА

Начальник НДС

_____ Ірина ЛІТОВЧЕНКО

Звіт розглянуто на засіданні кафедри
статистики і економічного прогнозування,
протокол №12 від 09.06.2020 р.

2020

СПИСОК АВТОРІВ

Керівник НДР
д.е.н., професор

О. В. Раєвнева
загальне керівництво,
вступ, висновки

к.е.н., доцент

І. В. Аксьонова
підрозд. 1, 50%

к.е.н., доцент

О. І. Бровко
підрозд. 1, 50%

к.е.н., доцент

В. І. Дериховська
підрозд. 2

к.е.н., доцент

Г. І. Свидло
підрозд. 3

к.е.н., доцент

І. А. Серова
підрозд. 4

РЕФЕРАТ

Звіт про НДР: 107 с., 30 рис., 24 табл., 5 додатків, 50 джерел.

Об'єкт дослідження – соціально-економічні системи, що функціонують в умовах інформаційної економіки.

Мета роботи – теоретико-прикладне та методичне забезпечення статистичного оцінювання й прогнозування поведінки соціально-економічних систем, що функціонують в умовах інформаційної економіки.

Методи дослідження – системний та логічний аналіз; компаративний аналіз, методи аналізу та синтезу, структурно-динамічний аналіз; коефіцієнтний метод; методи економіко-математичного моделювання; табличний та графічний методи візуалізації вихідної інформації та результатів дослідження.

Проаналізовано фактори, що формують соціально-економічний розвиток країни та здійснено моделювання впливу економічних тенденцій розвитку на соціальний розвиток держави. Досліджено міграційні процеси в Україні та проведено кластерний аналіз регіонів України за показниками трудової міграції. Проаналізовано та визначено тенденції природного руху та відтворення населення України. Виокремлено проблеми міжнародних порівнянь на підставі застосування різноманітних індексів та показано місце України в світових рейтингах.

Основні результати дослідження реалізовані в навчальному процесі ХНЕУ ім. С. Кузнеця в навчальних дисциплінах: «Статистичні методи оцінки регіонального розвитку», «Статистичне моделювання та прогнозування»,

«Управління розвитком соціально-економічних систем».

СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК, ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК, ТРУДОВА МІГРАЦІЯ, МОДЕЛЮВАННЯ, ПРОГНОЗУВАННЯ, ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ, ПРИРОДНИЙ РУХ, ВІДТВОРЕННЯ, МІЖНАРОДНІ ЗІСТАВЛЕННЯ, МІЖНАРОДНІ ІНДЕКСИ.

ВСТУП

Проблеми оцінювання, аналізу та моделювання об'єктивної економічної реальності і адекватного опису поведінки її агентів знаходяться в центрі уваги сучасних науковців, оскільки управління соціально-економічними системами та процесами, що в них відбуваються є ключовим моментом суспільного розвитку. На сьогоднішній день існує певна кількість методологічних підходів, в основі яких лежить спроба подібних досліджень з метою виявлення внутрішніх закономірностей розвитку соціально-економічних систем і взаємодії господарюючих в них суб'єктів. Отримана таким чином інформація повинна сприяти найбільш адекватному впливу на досліджувану систему, що, у свою чергу, має дозволити суб'єктам економіки підвищити ефективність свого функціонування.

Статистичний аналіз процесів трансформації та еволюції в соціально-економічних системах, що функціонують в умовах інформаційної економіки, дає дослідникам право говорити про те, що світове співтовариство є свідком переходу економічного знання на принципово новий рівень свого розвитку. Тенденції останніх років в життєдіяльності окремих соціально-економічних систем не вкладаються в рамки традиційних парадигм аналізу, внаслідок чого виникла необхідність у формуванні більш досконалого методологічного базису. Дослідження цих процесів необхідно проводити за допомогою статистичного інструментарію, оскільки усвідомити характер перетворень, що відбуваються необхідно, перш за все, на аналітичному рівні через виявлення сутнісних, глибинних закономірностей з метою напрацювання практичного інструментарію ефективного управління соціально-економічною системою. Одним з принципових моментів у її створенні є той факт, що вона не тільки не заперечує, а скоріше доповнює актуальні теоретичні концепції, включаючи в себе найбільш важливі їх досягнення, розширює предмет аналізу, дозволяє по-новому поглянути на процеси еволюції і трансформації в соціально-економічних системах.

Метою роботи є теоретико-прикладне та методичне забезпечення

статистичного оцінювання й прогнозування поведінки соціально-економічних систем, що функціонують в умовах інформаційної економіки.

Основними методи дослідження виступили: системний та логічний аналіз; компаративний аналіз, методи аналізу та синтезу, структурно-динамічний аналіз; коефіцієнтний метод; методи економіко-математичного моделювання; табличний та графічний методи візуалізації вихідної інформації та результатів дослідження.

Об'єкт дослідження є соціально - економічні системи, що функціонують в умовах інформаційної економіки.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішено такі задачі:

обґрунтовано соціальні та економічні фактори розвитку країни та виявити взаємозв'язок між соціальним та економічним розвитком суспільства на підставі побудови регресійної моделі;

проаналізовано тенденції в процесах трудової міграції в Україні на підставі кластеризації регіонів країни;

визначено напрями демографічного розвитку на основі оцінювання природного руху та відтворення населення країни;

досліджено рейтингові позиції країни на основі застосування міжнародних індексів.

Таким чином, революційність перетворень соціально-економічних систем регіонів, країн і світу в цілому в результаті бурхливого і багатогранного розвитку інформаційної економіки визначає високий ступінь науково-практичної значущості дослідження цієї сфери. Інформаційна епоха настільки глибоко проникла в побутову і виробничу інфраструктуру населення планети, що крім позитивних ефектів призвела і до негативних тенденцій: виникнення загрози так званого «цифрової нерівності», що припускає факт розриву в цивілізаційному розвитку країн і націй як результату їх диференційованого доступу до засобів інформаційної комунікації. У глобальному масштабі соціум розділюється на «індустріальний» і «постіндустріальний» («інформаційний») лагери, що характеризуються суттєвими, а часом і кардинальними відмінностями за рівнем якості задоволення суспільних та особистих потреб людей, а також укладу та

ефективності економічної діяльності. Отже, широке використання статистичного інструментарію у дослідженні сприятиме покращенню інформативності суспільства та сприятиме прийняттю зважених управлінських рішень на всіх рівнях влади.